

Kinnermäki - toisenlainen matkailukohde

Pitkärannasta Prääzän kautta Petroskoihin vievä tie ohittaa Vieljärven sen pohjoispuolelta. Pian järven kadottua metsän peittoon erkanee oikealle tie, joka kaartaa järven itäpuolta Vieljärven kylään haaraantuakseen sen jälkeen kahdeksi. Oikealle, lounaaseen menevä tie johtaa takaisin Laatokalle. Se jättää järven taakseen kotvan kuluttua ja kaartaa pienen kylän tsasounan ja pohjoispuolen talojen välistä. Matkaa Vieljärveltä on nelisen kilometriä ja jos ei osaa varautua kylän ilmestymiseen, on hetkessä ohittanut sen vähäiset talot ja tie vie uudelleen korpi- maisemaan.

Kylän eteläpuolella aukeavat laajat pellot, jotka ovat nyt perunnalla. Niiden itäpuolella on rykelmä pitkää heinää kasvavaa, koameasti kukkivaa luonnonniittyä, sellaista, jota Suomessa tapaa enää lähinnä ihmisten muistoissa. Kiertämällä perunapeltojen reunaa tai poikkeamalla tieltä kylän itälaidalla ja laskemalla veräjän ylimmän riu'un pääsee niittyjen reunalle. Ne nousevat polveillen kahden uuden kalmiston ympärillä ja niiltä aukeaa koko Kinnermäen kylä kuin tarjottimella katsojan eteen. Harmaat hirsitalot nuokkuvat ylempää katsoen lähes rivissä Aunuksen korkean taivaan alla, kuin vuosisatojen painosta sinne tänne hiukan vinoon painuneina. Kuuset peittävät tsasounan kokonaan ja nousevat kuin suuri vihreä torni matalien talojen keskellä.

Kylä on kaivokylä, muista järveä saartavista kylistä poiketen hieman etäämpänä siitä. Sijainnin on aikanaan sanellut, satoja vuosia sitten, kylää ympäröivien maitten viljavuus. Aikanaan viidentoista talouden kylässä on enää yhdessä talossa ympärivuotiset asukkaat, iäkäs eläkeläispari vuohilaumoinen. Kesällä kylä kuitenkin herää elämään, pääosin Petroskoissa asuvat entiset asukkaat ja heidän perheensä ja sukunsa täyttävät talot. Karjalaisia kaikki tyynni. "Terve!" "Terve-terve, mitä Suomeen kuuluu?" Karjalan kieli soi pehmeänä ja vieraana suomalaisen korviin. Vihannesmaat viheriöivät, lapset ja koirat kirmaavat tiellä, viikatteet suihkivat niityillä ja saunat lämpiävät ja siirtyvät kesäisessä illassa.

Kylä huokuu ikiaikaista rauhaa, mitä sinä kelloa katsot, sanoo Roman, jos se tänään luvattiin niin tänään se tehdään, aikaa on, tänään loppuu vasta puolesta yöstä. Kelloa ei tarvita, tänään tehdään tämän päivän työt, huomenna huomisen. Kiirettäkin voidaan pitää kun valmista tarvitaan mutta kiireistä elämäntapaa ei pidetä. Työtä riittää täälläkin, ei se tekemällä lopu.

Perinteiset karjalaistalot ovat komeita jos kohta eivät täällä järin suuria. Kaikki tarvittavat tilat niin ihmisten kuin kotieläintenkin elämiseen ovat kuitenkin täälläkin olleet yhden katon alla. Talorivin päädyssä asuinosaan yksi tai kaksi plus kolme ikkunaa ja koristeelliset tuulilaudat, nyt osin jo sään ankarasti puremat. Äkkinäistä kävijää ihastuttaa ja kummastuttaa kolmiosaisen rakennuksen eri osien erillisuus, ei yhteistä salvista eri osilla vaan jokaisella kaikki neljää omaa seinää, kuitenkin yhtenäinen rakennus.

Kylä on vanha. Tsasouna ja sen viereisen talon asuinosa kuuluvat olevan 1700-luvulta, radiohiilimitaus on tiettävästi antanut

iäksi noin 250 vuotta. Niiden sanotaan olevan suomalaisen veistämät, hirret kun ovat myös ulkopuolelta veistetyt eivätkä pyöreät kuten karjalaisten tekemissä. Muut rakennukset kylässä ovat 1800-luvulta, Issin talo savusaunoinen tiemmä 150-vuotias. Kuin ihmeen kaupalla kylä on säästynyt 1900-luvun valtavassa myllyryksessä lähes koskemattomana, todellisen aikamatkan kohteena. Toki punaiset vallanpitäjät tännekin tulivat ja hävitys päätettiin alkaa tsasounasta, kuinkas muuten. Siispä ensin katolle ja tsasounan torni kelloineen alas. "Mutta", sanovat kyläläiset, "kun ne romahtivat alas niin silloin kuultiin niin hirveää ääntä ettei kukaan enää uskaltanut jatkaa Jumalan huoneen repimistä" ja niin kylä jäi lopullisesti rauhaan. Muista taloista pieni osa on jo tykkänään nuukahtanut ja vielä asuttavassa kunnossa olevat ovat vain kesäkäytössä.

Tsasouna kalmistoinen on ollut ja on yhä kylän keskipiste, tavallaan jo myös aikansa elänyt. Hautoja ei kalmistossa enää näe, vuosikymmeniin ei sinne ole vainajia tuotu ja puuristit ovat aikaa sitten vain muistoiksi lahonneet. Kalmistoa ympäröivä matala kiviaita on paikoin sortunut lähes maan poveen ja pitkä heinä ympäröi rakennusta. Kuitenkin, se on ehjä ja toimiva, katto on uusittu ja siinä on pieni torni risteineen. Kalmistoon on istutettu muutama uusi kuusi, hellästi aidalla suojattuina etteivät makeat kerkät päädy ahnaisiin suihin. Sisältä pyhäkkö on uuden veroisessa kunnossa ja elleivät satunnaiset kulkijat vain muutama vuosi sitten eräänä yönä olisi ryöstäneet kalliita ja rakkaita ikoneja ja kalkkeja kaikki olisi kuin sata vuotta sitten, valmiina hartauden harjoitukseen. Tosin enää kerran vuodessa tulee pappi, loppukesän praasniekalle, ja silloin tulee myös lähikylistä runsaasti väkeä, Kinnermäessä on silloin suuri juhla.

Rauhassa kylä on edelleenkin mutta silti heräämässä Ruususen unestaan. Nuoren avioparin, Olgan ja Romanin, aktiivisuuden ja innostuksen tuloksena kylä on 90-luvun lopulta lähtien kasvavan mielenkiinnon ja karjalais-suomalaisen yhteistyön kohteena. Sen rakennuskannan ja asemakaavan ovat Oulun yliopiston arkkitehtiopiskelijat perusteellisesti kartoittaneet ja sekä kaava että osa taloista ovat myös niin Karjalan kuin Venäjänkin suojelukohteina. Yhteistyö jatkuu ja saa uusia muotoja mutta sen rinnalla elää Olgan ja Romanin unelma: saada kylä arvonsa mukaisesti restauroiduksi ja karjalaisen kulttuurin eläväksi, toimivaksi tutustumiskohteeksi, ei museoksi.

Jo nyt kylä pystyy majoittamaan kävijöitä, suurin ryhmä vieraskirjan mukaan on ollut parikymmentä henkeä. Tällöin lähes koko kylä on organisoitu mukaan majoitukseen. Yhteishenki elää ja naapurina autetaan jokapäiväisissä askareissakin, miksei sitten koko kylän yhteistä etua ajettaessa. Kaiken keskuksena on Issin talo, Olgan äidin Annan ja sisaren Nadjan taitavissa käsissä.

Koimme Kinnermäen lumon heinäkuisen viikon aikana. Kylän hiljaisuuden rikkoo päiväsaikaan muutamat läpiajavat autot ja traktorit, koirien satunnainen haukunta niille ja kyläläisten rauhallinen pajatus kaivolla tai linja-auton pysäkillä. Iltaisin sen rikkoo vain pääskysen poikasten korkeat kirkaisut niiden kisaillessa huimissa kaarteissaan räystästen suojaan ja taas takaisin ilmaan. Yön tullen kuulee vain oman verensä kohinan korvissaan kunnes autuas uni, niin syvä ja rauhallinen, ottaa valtaansa.

On aikaa omille ajatuksille, jos niiden uskaltaa antaa tulla

esille. Niitä voi ruokkia menemällä niityn pitkän heinän keskel-
tä vierekkäin oleville kahdelle uudelle kalmistolle. Siellä on
vanhan tavan mukaan ruokailuvälineitä kummuilla, täällä lusikka
ja haarukka, tuolla lasi ja lautanen. Vainajat ovat osa elämän
suurta jatkumoa eikä heitä unohdeta ristiensä alle, aika ajoin
hekin saavat antinsa. Mutta älä ota siellä maasta mansikkaa, se
kuuluu vain vainajille. Heille kuuluu myös rauha, jos kalmiston
puu kaatuu siihen ei sahalla eikä kirveellä kosketa, maatukoon
niin kuin maatuvat vainajatkin, heidän rauhaansa ei työn-
teon äänillä häiritä. Siinäpä ajattelemisen aihetta ihmiselle, joka
ei enää osaa pysähtyä. Mieti, mihin sinulla on niin kiire. Tai
pistäydy korkeitten kuusten ympäröimässä tsasounassa asiansa
tuntevan oppaan kera. Ime sen rauhaa itseesi ja ihmettele ihmis-
tä, joka varasti täältä vuosisataisia ikoneita. Saat myös tie-
tää, miksi seinän naulakkoon on jätetty huiveja ja pyyhkeitä,
voit sytyttää tuohuksen, itse tiedät kenelle.

Jos olet kylvyn ystävä niin Issin talon savusaunan kylpyä et
tule unohtamaan. Sen valtavan kiukaan löyly on niin pehmeää mut-
ta niin halutessasi myös niin kuumaa, että tiedät varmasti kyl-
peneesi. Mustien seinien ja katon antamassa hämyssä, kuumen kiu-
kaan vieressä istuen olet kuin suuressa arkaaisessa sylissä. Muu
maailma kaikkoo kauas pois, on vain löylyn lämpö ja vastan lau-
lu ihoa vasten. Sateen ropinakaan katolla tuskin koskaan on tun-
nut niin täydellisesti maisemaan sopivalta kuin istuessa sau-
nan eteisessä vilvoittelemassa. Sielu on osansa saanut mutta
saunan raukaisema ruumis on vielä valmis vastaanottamaan pöydän
antimet. Kuka kysyikään, mitä on onni?

Kinnermäki on toisenlainen matkakohde, muutaman tunnin ajomatkan
päässä Suomen rajalta, Laatokan koillispuolella. Ei se kaikille
sovi, se tuntuu vaativan jotenkin nöyrää mieltä ja asennetta.
Mutta kun se avautuu se antaa paljon, se antaa jotakin sellais-
ta, joka on saman aikaisesti sekä tuttua että vierasta. Olet
omilla juurillasi, syvälle ulottuvilla ja ikiaikaisilla.

Antti Hanelius

antti.hanelius@kolumbus.fi